

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-350-55>

УДК:338.43:631.1

JEL Classification: Q10; Q12; M21; D21

МИКОЛЕНКО Інна

Полтавський державний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0003-3800-6136>

mykolenkoinna@ukr.net

ЯЛОВЕГА Денис

Полтавський державний аграрний університет

<https://orcid.org/0009-0000-1797-108X>

yalovega.denis@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах макроекономічної нестабільності, військових дій, руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, обмеженого доступу до фінансових ресурсів забезпечення стабільної прибутковості аграрних підприємств набуває стратегічного значення. Стаття має на меті проаналізувати, систематизувати та удосконалити наявні теоретико-методичні засади забезпечення прибутковості аграрних підприємств.

Визначено, що прибутковість аграрних підприємств це не просто підсумковий фінансовий результат господарської діяльності, а запорука економічної стійкості, інноваційного розвитку та довгострокової конкурентоспроможності аграрної галузі. На основі результатів досліджень провідних вчених, визначено, що прибутковість це комплексна економічна категорія, що відображає спроможність аграрного підприємства ефективно перетворювати наявний ресурсний потенціал у позитивний фінансовий результат з урахуванням ризиковості, сезонного характеру та природно-кліматичної специфіки сільськогосподарського виробництва.

Обґрунтовано, що прибутковість аграрних підприємств формується під впливом системи внутрішніх та зовнішніх чинників. До внутрішніх належать виробничо-технологічні, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, кадрові та соціальні фактори, які обумовлюють ендогенне формування прибутковості та значною мірою залежать від ефективності управлінських рішень. Водночас ефективність реалізації внутрішнього потенціалу аграрного підприємства суттєво визначається зовнішнім середовищем функціонування. До зовнішніх чинників в дослідженні віднесено: ринкову та цінову кон'юнктуру, природно-кліматичні ризики, інституційно-правові умови та соціально-екологічними викликами.

Рівень прибутковості аграрних підприємств формується в результаті взаємодії внутрішніх управлінських механізмів із зовнішніми умовами господарювання. Забезпечення її стійкої динаміки потребує у подальшому розробки комплексного підходу, що поєднує стратегічне управління, підвищення ефективності використання ресурсів, розвиток людського капіталу, системне управління ризиками та адаптацію до трансформацій зовнішнього середовища.

Ключові слова: прибутковість, рентабельність, прибуток, аграрні підприємства, аграрний сектор, невизначеність.

MYKOLENKO Inna, YALOVEGA Denys

Poltava State Agrarian University

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ENSURING PROFITABILITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

In the context of macroeconomic instability, military actions, destruction of production and logistics infrastructure, and limited access to financial resources, ensuring stable profitability of agricultural enterprises acquires strategic importance. This article aims to analyze, systematize, and improve the existing theoretical and methodological foundations for ensuring the profitability of agricultural enterprises.

It has been determined that the profitability of agricultural enterprises is not merely the final financial outcome of economic activity, but also a key factor in economic stability, innovative development, and the long-term competitiveness of the agricultural sector. Based on findings from leading researchers, profitability is a complex economic concept that reflects an agricultural enterprise's ability to efficiently convert available resources into positive financial results, taking into account risk, seasonality, and the natural-climatic specificity of agricultural production.

The study shows that the profitability of agricultural enterprises is shaped by both internal and external factors. Internal factors include production-technological, organizational-managerial, financial-economic, personnel, and social factors that determine the endogenous formation of profitability and largely depend on the effectiveness of managerial decisions. At the same time, the efficiency of realizing an agricultural enterprise's internal potential is significantly determined by its external operating environment. External factors considered in the study include market and price conditions, natural and climatic risks, institutional and legal frameworks, and socio-ecological challenges.

The profitability of agricultural enterprises is shaped by the interaction between internal managerial mechanisms and external business conditions. Ensuring sustainable profitability requires developing a comprehensive approach that integrates strategic management, improved resource utilization efficiency, human capital development, systematic risk management, and adaptation to external environmental changes.

Keywords: profitability, financial performance, profit, agricultural enterprises, agricultural sector, uncertainty.

Стаття надійшла до редакції / Received 17.12.2025

Прийнята до друку / Accepted 23.01.2026

Опубліковано / Published 29.01.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Миколенко Інна, Яловега Денис

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

За сучасних умов господарювання розвиток аграрного сектору відбувається під тиском жорсткої ринкової конкуренції, зростанням цінової волатильності на аграрну продукцію, ресурсних обмежень, кліматичних ризиків та трансформаційних змін зумовлених цифровізацією, євроінтеграційними процесами та імплементацією принципів сталого розвитку. Однак саме прибутковість аграрних підприємств свідчить про ефективність їх господарської діяльності, про фінансову стійкість та здатність до довгострокового функціонування. Показники функціонування аграрних підприємств показують наявність низки системних проблем, таких як фрагментарність управлінських рішень, недосконалість організаційних структур, низький рівень інтеграції економічних інструментів управління витратами, доходами та ризиками, обмежене використання сучасних методів планування, контролінгу та моніторингу фінансових результатів. Існуючі підходи до забезпечення прибутковості здебільшого мають ситуативний характер та не формують цілісної організаційно-економічної системи, адаптованої до динамічних умов аграрного ринку, що й обумовлює актуальність дослідження.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика забезпечення прибутковості аграрних підприємств посідає вагоме місце у сучасних наукових дискурсах. В праці Сміта Е. А. та Гейдена М. Т. [1], прибутковість трактується як елемент економічної сталості фермерських господарств, без якого неможливе довгострокове відтворення та інвестиційний розвиток аграрного бізнесу. Гайбура Ю. А. [2], Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. [4] розглядають прибутковість як інтегральний показник ефективності використання ресурсів підприємства. Проблеми підвищення прибутковості в умовах нестабільного економічного середовища висвітлені у працях Воронкової Т. Є., Безпалько Н. Ю. [3], Аверчева Н. О., Гринченко О. В. [5]. Організаційно-економічні аспекти управління прибутковістю висвітлено в працях Шульги О., Дзямучича М., Гавадзина Н. [6], Ванхойса Ф. [10] та інших.

Однак, попри значну кількість наукових праць щодо аспектів забезпечення прибутковості, питання формування комплексних організаційно-економічних засад забезпечення прибутковості аграрних підприємств в умовах війни та зростаючої невизначеності потребують детального обґрунтування.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті - аналіз, систематизація та удосконалення наявних теоретико-методичних засад забезпечення прибутковості аграрних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В умовах макроекономічної нестабільності, воєнних дій, обстрілів, порушень логістичних ланцюгів та обмеженого доступу до фінансових ресурсів питання забезпечення стабільної прибутковості аграрних підприємств набуває стратегічного значення. Дослідження Сміта Е. та Гейдена М. [1] доводить, що економічна сталість аграрних підприємств неможлива без їх фінансової життєздатності, яка передбачає стабільну прибутковість як одну з основних складових економічної стійкості.

Українськи дослідники [2-4] трактують прибутковість як інтегральну характеристику, що відображає здатність підприємства ефективно використовувати ресурси для отримання доходу, та визначають тісний зв'язок між прибутком та рентабельністю як ключовими показниками ефективності господарювання. При цьому, в праці [2] додатково наголошується на необхідності порівнювати абсолютний прибуток із ресурсними витратами для оцінювання реальної ефективності діяльності підприємства. Тож, ми робимо висновок, що загалом прибутковість це не просто фінансовий результат діяльності, а економічна передумовою інноваційного розвитку, інвестиційної привабливості, підвищення конкурентоспроможності та стійкості аграрних підприємств.

Вивчення праць [2, 5, 6] дозволило нам прийти до висновку, що прибутковість аграрних підприємств формується під впливом складної множини взаємопов'язаних факторів, дія яких зумовлена специфікою сільськогосподарського виробництва, високим рівнем ризиковості, залежністю від природно-кліматичних умов, сезонністю виробничих процесів та нестабільністю ринкового середовища. Згрупуємо фактори впливу на прибутковість аграрних підприємств за наступними основними ознаками: внутрішні та зовнішні, економічні та організаційні, виробничі, фінансові, інституційні та соціально-екологічні (рис. 1).

Виробничо-технологічні фактори визначають рівень ефективності використання матеріально-технічних, земельних і трудових ресурсів аграрного підприємства. До них належать рівень технічного оснащення, стан і продуктивність сільськогосподарської техніки, застосування сучасних агротехнологій, інтенсивність виробництва та впровадження інноваційних рішень. За даними [7] станом на 2024 р. середня врожайність пшениці в Україні становила близько 4,5 т. зерна з 1 гектар посівної площі, що дещо нижче показника попереднього року (4,76 т/га). Підвищення врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності тваринництва безпосередньо впливає на зростання обсягів валової продукції та зниження питомих витрат, що позитивно позначається на прибутковості. Дослідження [8] показало, що навіть невелике

підвищення врожайності може суттєво збільшити валові збори та загальний дохід при масштабах посівних площ у тисячі гектарів. Рівень адаптації технологій до ґрунтово-кліматичних умов регіону сприяє мінімізації втрат врожаю та стабільності фінансових результатів.

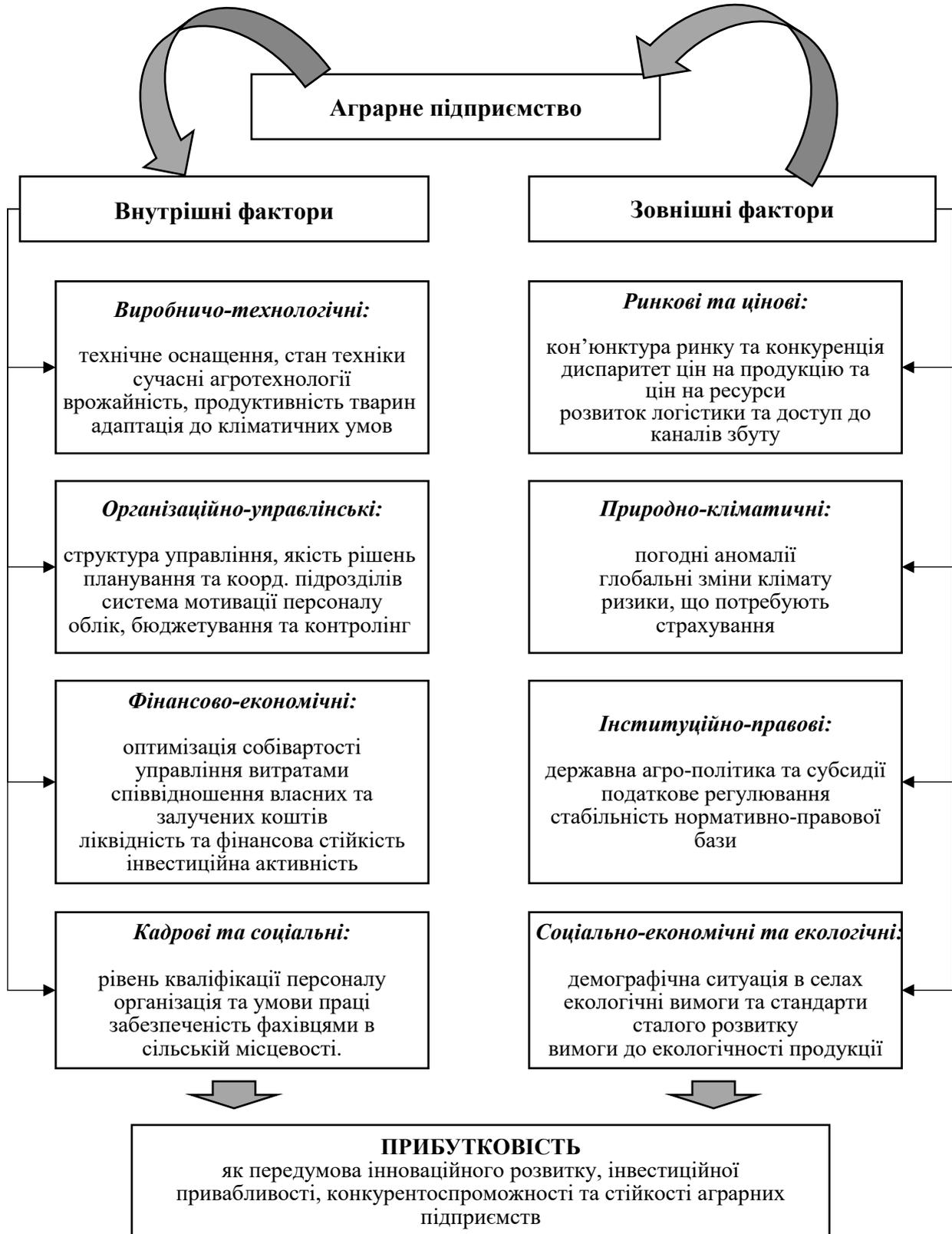

Рис. 1. Комплекс факторів, що впливають на прибутковість аграрних підприємств

Джерело: систематизовано автором

Проте, сучасні українські реалії далекі від ідеалу, так, згідно з дослідженням [9], через повномасштабне вторгнення частково або повністю пошкоджено близько 181 тис. од. сільськогосподарської техніки та обладнання, включно з тракторними агрегатами. Зниження технічного потенціалу безпосередньо підкошує здатність аграрних підприємств виконувати посівні та збиральні операції, та знижує продуктивність ресурсів і може позначатися на загальній врожайності і прибутковості.

Далі розглянемо вплив організаційно-управлінських факторів на прибутковість аграрних підприємств. Так, організаційна структура управління, якість управлінських рішень та ефективність системи менеджменту загалом визначають фінансові результати аграрного підприємства. Тут ми говоримо про ступінь централізації управління, рівень координації між підрозділами, ефективність планування, контролю та мотивації персоналу. Наявність системи стратегічного управління дозволяє узгоджувати короткострокові виробничі рішення з довгостроковими цілями розвитку підприємства, своєчасно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та забезпечувати оптимальну структуру виробництва. Впровадження сучасних інструментів управлінського обліку, бюджетування та контролінгу сприяє підвищенню прозорості фінансових потоків і ефективності використання ресурсів. Вчені [10] статистично довели, що успішні управлінські практики пов'язані з вищою рентабельністю продукції та кращим фінансовим станом господарств, а їх відсутність з низькими показниками прибутковості.

Фінансовий стан аграрного підприємства, структура його витрат і доходів, доступність фінансових ресурсів та рівень фінансової стійкості безпосередньо впливають на прибутковість. За даними [11] в 2024 р. загальна виручка аграрного бізнесу в Україні становила близько 1,3 трлн. грн., прибуток 127 млрд. грн., що майже в двічі більше за показники 2023 р. (74 млрд. грн.). При дослідженні фінансово-економічних чинників, ми виявили, що ефективність управління витратами, оптимізація собівартості продукції, політика ціноутворення та управління оборотним капіталом. Цілком погоджуємось з вченими [6], що багато аграрних господарств урок війни залишалися збитковими через несприятливу ринкову кон'юнктуру та високі витрати на ресурси (паливо, добрива, тощо). Рациональне співвідношення власних та залучених фінансових ресурсів, мінімізація фінансових ризиків, своєчасне обслуговування зобов'язань та забезпечення ліквідності передують формуванню прибутку будь якого підприємства. Вчені [12] прийшли до висновку, що власний капітал займає найбільшу частку в фінансовому забезпеченні агропідприємств, особливо у період невизначеності та обмежених зовнішніх ресурсів, водночас державна допомога та кредити менш значущі джерела. Незважаючи на війну та несприятливі умови в аграрні підприємства активно інвестують. За оцінками [13], капітальні інвестиції у сільське господарство України станом на 2024-2025 рр. перевищили позначку у 45 млрд. грн. та становили 12% від загального обсягу капітальних вкладень в економіку України.

Далі розглянемо кадрові та соціальні фактори та як вони впливають на формування прибутку аграрних підприємств. Якість, кількість, рівень кваліфікації та мотивації праці визначають продуктивність праці, ефективність виробничих процесів, здатність підприємства адаптуватися та впроваджувати інновації. Недостатнє кадрове забезпечення, особливо у сільській місцевості, є стабільним гальмом розвитку аграрного сектору. Аграрні підприємства та сільські території наразі стикаються із внутрішньою міграцією, старінням населення, відтоком молоді до міст або за кордон. Згідно з прогнозами експертів, до 2030 р. Україні бракуватиме до 4,5 млн. працівників в усіх секторах економіки внаслідок дефіциту працездатних кадрів. Тож зараз аграрні підприємства мають дбати про своїх працівників та правильно їх мотивувати та заохочувати. В 2025 р. середня заробітна плата у сільському, лісовому та рибному господарстві становить 21413 грн. [14]. Ми переконані, що такий рівень заробітної плати недостатній для утримання кваліфікованих кадрів та призводить до відтоку із галузі.

Тож, внутрішні фактори формують підконтрольний контур прибутковості аграрного підприємства, де управлінські рішення можуть і пом'якшувати негативний вплив кризових явищ, і посилювати конкурентні переваги господарства. Однак, ефективність реалізації внутрішнього потенціалу значною мірою залежить і від умов зовнішнього середовища, динаміка якого значною мірою перебуває поза прямим контролем підприємств.

До зовнішніх факторів перш за все відносимо ринкові та цінові чинники. Вони формують контекст реалізації аграрної продукції: обумовлюють коливання цін на світових та внутрішніх ринках, цінову волатильність, диспаритет між вартістю сільськогосподарських ресурсів та готової продукції. Тим самим ринкові аспекти визначають рентабельність навіть високоефективного виробництва. Наявність розвиненої логістичної інфраструктури, доступ до вигідних каналів збуту та інтеграція у глобальні ланцюги доданої вартості істотно підсилюють дохідну базу аграрних підприємств.

Далі розглянемо природно-кліматичні умови, як фактори стихійного характеру, що слугують джерелом високих ризиків. Їх непередбачуваність та циклічність вимагають від аграрних підприємств диверсифікації виробництва, впровадження страхових механізмів, адаптивних агротехнологій та кліматично стійких підходів до землеробства і тваринництва. Впровадження таких інструментів (табл. 1) дозволить частково нівелювати наслідки кліматичних ризиків, але потребує значних інвестицій.

Таблиця 1

Інструменти мінімізації кліматичних ризиків аграрних підприємств

Інструмент	Механізм застосування	Очікуваний ефект	Інвестиційна сміливість	Обмеження впровадження
Агросстрахування врожаю та доходів	Передача частини кліматичних ризиків страховим компаніям через укладання договорів страхування	Зменшення фінансових втрат від несприятливих погодних умов та стабілізація доходів	Середня	Висока вартість страхових премій та обмежена доступність страхових продуктів
Зрошувальні системи	Впровадження крапельного, дощувального або комбінованого зрошення	Підвищення врожайності та зменшення залежності від опадів	Висока	Значні капітальні вкладення та дефіцит водних ресурсів
Кліматично стійкі сорти та гібриди	Використання посухо- та жаростійких, морозостійких сортів культур	Зниження ризику втрати врожаю та підвищення стабільності виробництва	Середня	Обмежений асортимент та необхідність адаптації агротехнологій
Диверсифікація структури виробництва	Поєднання різних культур, галузей рослинництва і тваринництва	Зниження сукупного виробничого ризику та стабілізація грошових потоків	Середня	Ускладнення управління та потреба в додаткових знаннях
Технології точного землеробства	Використання GPS, датчиків вологості, агромоніторингу, Big Data	Оптимізація витрат; підвищення ефективності використання ресурсів	Висока	Висока вартість обладнання та дефіцит кваліфікованих кадрів
Агроекологічні практики	Мінімальна обробка ґрунту, сидерація, збереження органічної речовини	Підвищення родючості ґрунтів і їх водоутримувальної здатності	Середня	Відкладений економічний ефект
Ризик-менеджмент та сценарне планування	Оцінювання кліматичних ризиків, моделювання сценаріїв і резервування ресурсів	Підвищення адаптивності управлінських рішень	Низька або середня	Потребує аналітичної бази та управлінської компетентності
Державні та міжнародні програми підтримки	Залучення грантів, компенсацій, пільгового фінансування	Зменшення інвестиційного навантаження на підприємство	Низька	Адміністративні бар'єри; обмеженість фінансування

Джерело: систематизовано на основі [15, 16]

Інституційно-правові аспекти визначають загальні «правила» на аграрному ринку, впливають на інвестиційну привабливість, доступ до фінансових ресурсів та можливості розширеного відтворення. Тут і говоримо про стабільну та прогнозовану державну політику, ефективні механізми підтримки та доступне кредитування, які формують передумови для підвищення прибутковості аграрних підприємств. Водночас регуляторна нестабільність та надмірне адміністративне навантаження підвищують транзакційні витрати та стримують розвиток аграрного бізнесу.

Розглядаючи соціально-економічні та екологічні фактори, ми прийшли до висновку, що вони формують довгостроковий контекст функціонування аграрних підприємств. Посилення вимог до екологічної відповідальності, раціонального використання природних ресурсів та розвитку сільських територій зумовлюють зростання витрат у короткостроковому періоді, проте в стратегічній перспективі сприяють підвищенню економічної стійкості, репутаційного капіталу та конкурентоспроможності, що трансформується у більш стабільну прибутковість.

Таким чином, зовнішні фактори це системоутворюючі елементи середовища функціонування аграрних підприємств. Вони визначають і ризики, і можливості формування прибутку суб'єктами господарювання. Ефективне врахування та прогнозування їх впливу, адаптація внутрішніх стратегій управління до змін зовнішнього середовища необхідні для забезпечення стійкої прибутковості аграрного бізнесу в умовах зростаючої невизначеності.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

На сучасному етапі розвитку економік країни прибутковість аграрних підприємств це не просто результат ефективної господарської діяльності, а потужна передумова економічної стійкості, інноваційного розвитку та довгострокової конкурентоспроможності галузі. Узагальнення наявних досліджень дозволило нам розглянути прибутковість як інтегральну економічну категорію, що відображає здатність аграрного підприємства ефективно трансформувати ресурсний потенціал в фінансовий результат з урахуванням ризиковості, сезонності та природно-кліматичної специфіки сільськогосподарського виробництва.

Наразі формування прибутковості аграрних підприємств відбувається під впливом складної системи внутрішніх та зовнішніх факторів. До внутрішніх ми відносимо виробничо-технологічні, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, кадрові та соціальні чинники, які утворюють керований контур прибутковості й безпосередньо залежать від якості управлінських рішень. При цьому реалізація внутрішнього

потенціалу підприємства значно керується дією зовнішніх факторів: ринкових та цінових коливань, природно-кліматичних ризиків, інституційно-правового середовища, соціально-екологічних викликів.

Тож, прибутковість аграрних підприємств формується в залежності від взаємодії внутрішніх управлінських рішень із зовнішніми умовами господарювання. Забезпечення стійкого рівня прибутковості потребує комплексного підходу, що поєднував би стратегічне управління, підвищення ефективності використання ресурсів, розвиток людського капіталу, активне управління ризиками та адаптацію до змін зовнішнього середовища. Відсутність такого підходу обумовлює перспективу подальших досліджень.

Література

1. Smith E. A., Hayden M. T. A Systematic Literature Review of the Economic Sustainability of Farm Enterprises and a Future Research Agenda. *Accounting, Finance & Governance Review*, 2025. Vol. 34. <https://doi.org/10.52399/001c.137123>
2. Гайбура Ю. А. Методичні підходи щодо оцінки і прогнозування прибутковості підприємства. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2023. № 38. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2023-1.17>
3. Воронкова Т. Є., Безпалько Н. Ю. Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 19. С. 42-44.
4. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189-192.
5. Аверчева Н. О, Гринченко О. В. Проблеми забезпечення прибутковості підприємств аграрного сектору економіки на сучасному етапі. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. Вип. 20. С. 11-22. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.1>
6. Shulha O., Dziamulych M., Havadzyn N., Sysoiev O., Grytsyna O., Sholudko O. Rogach S. Profitability management of enterprises in the Agricultural sector of Ukraine: analysis of development trends and modelling. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 2024. Vol. 24 (4). pp. 287-293. URL: <https://managementjournal.usamv.ro/index.php/scientific-papers/3889-profitability-management-of-enterprises-in-the-agricultural-sector-of-ukraine-analysis-of-development-trends-and-modelling>
7. Урожай пшениці за 2024 та 2023 роки в Україні по всіх регіонах. SuperAgronom.com. 2024. URL: <https://superagronom.com/multimedia/infographics/92-urojay-pshenitsi-za-2024-ta-2023-roki-v-ukrayini-po-vsivim-regionam>
8. Cereal production. Ukraine. URL: <https://statbase.org/data/ukr-cereal-production>
9. Артющок В. Методи та моделі стратегічного аналізу у системі бізнес-планування. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-61>
10. Vanhuysse F. The impact of management practices on financial performance: evidence from farm businesses in England. Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy. School of Agriculture, Policy and Development. University of Reading. 2016. 219 p. URL: <https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://files01.core.ac.uk/download/pdf/74206889.pdf>
11. Profits of Ukrainian agricultural companies have doubled: growers are ahead of traders. AgroPortal.ua. 2025. URL: <https://ukragroconsult.com/en/news/profits-of-ukrainian-agricultural-companies-have-doubled-growers-are-ahead-of-traders>
12. Tanklevska N., Cherniavska T., Skrypnyk S., Boiko V., Karhausenko A. Financing of Ukrainian agricultural enterprises: Correlation-regression analysis. *Scientific Horizons*, 2023. Vol. 26(8), pp. 127-139. <https://doi.org/10.48077/scihor8.2023.127>
13. Investments in Ukraine's Agribusiness: Challenges, Opportunities, and Trends for 2025. InVenture. 2025. URL: <https://inventure.com.ua/en/analytics/investments/investments-in-ukraines-agribusiness%3A-challenges-opportunities-and-trends-for-2025>
14. Середня місячна заробітна плата за галузями. МінФін. 2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/branch>
15. Лагодієнко В. В., Басюркіна Н. Й., Лагодієнко Н. В., Копитко В. І., Богданов О. О. Основні стратегії мінімізації ризиків в агросфері. *Журнал Актуальні інноваційної економіки та права*. 2025. Вип. 1. С. 36-39. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-1-9>
16. Котвицька Н. М., Гривківська О. В., Овсієнко Н. В. Мінімізація ризиків господарської діяльності в контексті стратегії управління підприємствами аграрного сектора. *Науковий журнал «Розвиток міста»*. 2024. Випуск 4 (04) <https://doi.org/10.32782/city-development.2024.4-5>

References

1. Smith, E. A., & Hayden, M. T. (2025). A systematic literature review of the economic sustainability of farm enterprises and a future research agenda. *Accounting, Finance & Governance Review*, 34. <https://doi.org/10.52399/001c.137123>
2. Haibura, Yu. A. (2023). Metodichni pidkhody shchodo otsinky i prohnozuvannya prybutkovosti pidpriemstva [Methodological approaches to assessing and forecasting enterprise profitability]. *Podilskyi visnyk: silske hospodarstvo, tekhnika, ekonomika*, (38). <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2023-1.17>
3. Voronkova, T. Ye., & Bezpalko, N. Yu. (2016). Shliakhy pidvyshchennia prybutkovosti pidpriemstva v umovakh nestabilnoho sere dovysysha [Ways to increase enterprise profitability in an unstable environment]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (19), 42-44.

4. Yepifanova, I. Yu., & Humeniuk, V. S. (2016). Prybutkovist pidpryiemstva: suchasni pidkhody do vyznachennia sutnosti [Enterprise profitability: modern approaches to defining the essence]. *Ekonomika i suspilstvo*, (3), 189–192.
5. Avercheva, N. O., & Hrinchenko, O. V. (2024). Problemy zabezpechennia prybutkovosti pidpryiemstv ahraryho sektoru ekonomiky na suchasnomu etapi [Problems of ensuring the profitability of enterprises in the agricultural sector of the economy at the present stage]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika*, (20), 11–22. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.1>
6. Shulha, O., Dziamulych, M., Havadzyn, N., Sysoiev, O., Grytsyna, O., Sholudko, O., & Rogach, S. (2024). Profitability management of enterprises in the agricultural sector of Ukraine: Analysis of development trends and modelling. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 24(4), 287–293. <https://managementjournal.usamv.ro/index.php/scientific-papers/3889-profitability-management-of-enterprises-in-the-agricultural-sector-of-ukraine-analysis-of-development-trends-and-modelling>
7. Urozhai pshenytsi za 2024 ta 2023 roky v Ukraini po vsim rehionam [Wheat harvest for 2024 and 2023 in Ukraine by all regions]. (2024). *SuperAgronom.com*. <https://superagronom.com/multimedia/infographics/92-urojay-pshenitsi-za-2024-ta-2023-roki-v-ukrayini-po-vsims-rehionam>
8. Cereal production. Ukraine. (n.d.). *Statbase.org*. <https://statbase.org/data/ukr-cereal-production>
9. Artiushok, V. (2022). Metody ta modeli stratehichnoho analizu u systemi biznes-planuvannia [Methods and models of strategic analysis in the business planning system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-61>
10. Vanhuysse, F. (2016). The impact of management practices on financial performance: Evidence from farm businesses in England [Doctoral dissertation, University of Reading]. <https://files01.core.ac.uk/download/pdf/74206889.pdf>
11. Profits of Ukrainian agricultural companies have doubled: Growers are ahead of traders. (2025). *AgroPortal.ua*. <https://ukragroconsult.com/en/news/profits-of-ukrainian-agricultural-companies-have-doubled-growers-are-ahead-of-traders>
12. Tanklevska, N., Cherniavska, T., Skrypnyk, S., Boiko, V., & Karanushenko, A. (2023). Financing of Ukrainian agricultural enterprises: Correlation-regression analysis. *Scientific Horizons*, 26(8), 127–139. <https://doi.org/10.48077/scihor8.2023.127>
13. Investments in Ukraine's agribusiness: Challenges, opportunities, and trends for 2025. (2025). *InVenture*. <https://inventure.com.ua/en/analytics/investments/investments-in-ukraines-agribusiness%3A-challenges-opportunities-and-trends-for-2025>
14. Serednia misiachna zarobitna plata za haluziamy [Average monthly salary by industries]. (2025). *MinFin*. <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/branch>
15. Lahodiienko, V. V., Basiurkina, N. Y., Lahodiienko, N. V., Kopytko, V. I., & Bohdanov, O. O. (2025). Osnovni stratehii minimizatsii ryzykiv v ahrosferi [Main strategies for risk minimization in the agro-sphere]. *Zhurnal Aktualni innovatsiinoi ekonomiki ta prava*, (1), 36–39. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-1-9>
16. Kotvytska, N. M., Hryvkivska, O. V., & Ovsiienko, N. V. (2024). Minimizatsiia ryzykiv hospodarskoi diialnosti v konteksti stratehii upravlinnia pidpryiemstvamy ahraryho sektora [Minimization of risks of economic activity in the context of the management strategy of enterprises of the agricultural sector]. *Rozvytok mista*, (4). <https://doi.org/10.32782/city-development.2024.4-5>